

Muistio

KOHEESIO 2021+ TYÖRYHMÄN 13. KOKOUS

Aika: 7.4. klo 13-15:30

Paikka: Skype-kokous

Läsnä:

Pihlman Marja-Riitta, TEM, pj
Jukka Alasentie, Pirkanmaan liitto
Päivi Ekdahl, Lapin liitto
Jari Heiniluoma, Parkanon kaupunki
Päivi Hämäläinen, STM
Harri Järvinen, SAK
Marja Karvonen, Satakunnan ELY-keskus
Petri Keränen, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Petri Knaapinen, Uudenmaan ELY-keskus
Rauno Lämsä, VM
Merja Niemi, OKM
Tarja Nuotio, Varsinais-Suomen liitto
Juha Pulliainen, Etelä-Savon ELY-keskus
Sanna Sihvola, MMM
Anu Tuovinen, AKAVA
Satu Vehreävesa, Pohjois-Savon liitto
Tapani Veistola, Suomen Luonnonsuojeluliitto ry
Kimmo Viljamaa, Vantaan kaupunki
Päivi Wood, Keskuskauppakamari
Mauri Yltiö, VM

Asiantuntijat:

Mari Hjelt, Gaia Consulting Oy
Susanna Sepponen Gaia Consulting Oy

Muut:

Marika Ikäläinen, Päivi Piittisjärvi, Marikki Järvinen, Mika Pikkarainen, Kati Torniainen,
Jaana Valkokallio, Harri Ahlgren, Eliisa Hujala, Sirpa Hautala, Jenni Hyvärinen, Sirpa
Liljeström, Johanna Osenius, Milla Ohrankämmen, Riitta Vartia/TEM
Päivi Keisanen/Pohjois-Pohjanmaan liitto, Tiina Huotari/Uudenmaan liitto

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen 13:01. Agenda on toimitettu ryhmän Tiimeriin. Samoin kuin työryhmän muutospäätös, jossa on huomioitu jäsenmuutokset sekä päivitetty toimintasuunnitelmaa. Puheenjohtaja totesi, että joko nyt voi esittää tai myöhemmin toimittaa työryhmän sihteeristölle tietoa, jos jäsenistössä on korjattavaa tai uutta päivitettävää. Puheenjohtaja kävi läpi esityslistan ja tiedusteli, onko tiedossa muita asioita. Muita asioita tai huomioita muutospäätökseen ei esitetty.

2. Kokouksen 11.2.2020 muistion hyväksyminen

Muistio hyväksyttiin. Sanna Sihvola MMM:stä toi tässä yhteydessä tiedoksi, että Älykäs maaseutu kierros on jouduttu peruuttamaan koronatilanteen takia. Toimijoille yhteinen webinaari järjestetään 29.4.

3. Ohjelmaluonnos, versio 4

Jaana Valkokallio esitteli ohjelmaluonnoksen versiota 4. Hän kävi läpi keskeiset muutokset ja lisäykset verrattuna edelliseen versioon ja nosti esiin mm. indikaattoreihin liittyvää jatkotyötä. Valkokallio pyysi, että keskustelussa otettaisiin nimenomaan kantaa koronan vaikutuksiin ja niihin osioihin, jotka ovat 1. kertaa esillä.

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

Tapani Veistola Suomen luonnonsuojeluliitosta kertoi panneensa ilolla merkille, että uudessa kestävän kehityksen asiana on huomioitu hyvin.

Satu Vehreävesa Pohjois-Savo liitosta viittasi koronavaikutuksien osalta TEM:n keräämään selvitykseen ja sen tulosten koosteeseen, jota on käsitelty kuluvan kauden ohjelman sihteeristössä. Hän kysyi, onko aineisto ollut valmistelijoilla tiedossa ja ryhmän käytettävissä? Valkokallio vastasi, että tälle työryhmälle sitä ei ole toimitettu ja että kooste voidaan lisätä Tiimeriin.

Jukka Alasentie Pirkanmaan liitosta kysyi, onko näkemystä siitä, miten ohjelman käynnistymisen mahdollinen viivästyminen vaikuttaisi. Hän mielti, tarvitaanko akuuttia reagoitua vai pohditaanko uudistavaa kasvua?

Puheenjohtaja totesi, että on pohdittava, onko ohjelmaversio riittävän muuntojoustava.

Valkokallio totesi, että uusi ohjelma käynnistyy aikaisintaan ensi vuoden 2021 toukuun eikä se siis siten vastaa suoraan akuutteihin koronan aiheuttamiin tilanteisiin. Hän totesi, että tulee arvioida, onko nykyiseen luonnokseen verrattuna mahdollista lisätä joitakin erityisiä painotuksia, joilla yritystoiminnan edellytyksiä ja työpaikkojen säilyttämistä sekä työllisyyden edistämistä voitaisiin tukea. Samaan aikaan on pidettävä kiin-

ni ohjelman pitkäjänteisen kehittämisen tulokulmasta, joka korostaa edellytysten luomista ja osaamisen lisäämistä. Ohjelmakauden viivästyisestä komission osalta ei tässä vaiheessa ole tietoa.

Päivi Ekdahl Lapin liitosta kommentoi suunniteltua hiilineutraaliuden tavoitetta tukevien hankkeiden luokittelu pohtimalla onko esitetty kolmijaossa riittävää erilaisuutta vaihtoehtojen välillä vai tuleeko päällekkäisyyttä. Hän totesi, että tarkat ohjeet ovat tarpeen.

Rauno Lämsä VM:stä totesi, että koronalla on pitempiaikaisia vaikutuksia ja voi tulla useampia aaltoja. Tulee pohtia strategisia linjauksia. Ohjelmaa tulee miettiä erilaisista näkökulmista esimerkiksi yritysten näkökulma ja sosiaalipoliittinen näkökulma. Lämsä totesi, että ohjelmarakenne on ontuva, sillä se kohtelee epätasa-arvoisesti ELSA-aluetta koska esim. laajakaistaa ei huomioida muualla kuin IP-alueella. Lämsä painotti, että ohjelmassa tulee huomioida paremmin vähemmän koulutusta saavat. OECD:n aikuis-koulutusta koskevan tutkimuksen mukaan erityisesti jo hyvin koulutetut naiset pääsevät hyvin mukaan koulutukseen.

Merja Niemi totesi, että Lämsän esille nostamaa näkökulmaa on jo ohjelman ESR-toimiin lisättykin. Vähemmän koulutusta saaneiden kysymykseen kytkeytyy moniulotteinen ja digitalainenkin ohjaus. Niemi painotti, että edelleen on yleisluonteisia haasteita digitaalisuudessa ja myös aikuisten perustaidoissa. Hän korosti, että kansallisen tason strategioiden, maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden ja läpileikkaavien periaatteiden tulisi muodostaa kokonaisuus. Niemi pohti, onko tarpeen pitää ohjelmassa näin tiukkoja kohderyhmärajoja. Hän korosti vielä, että ESR-toimissa tulisi saada paremmin näkyviin ESR:n ja EAKR:n yhteistyö. Niemi piti epäselvänä ohjelmaluonnoksessa sitä, että työelämän kehittäminen on sijoitettu strategiaosuudessa osaksi työllisyyttä ja erityistavoitteissa osaksi osaamisesta. Koronavaikutuksissa tulisi huomioida yritysten ja työpaikkojen säilyttämisen osalta. Huomio tulisi kuitenkin kohdistua pitkäkestoiseen kehittämiseen ja osaamisen lisäämiseen.

Jari Heiniluoma totesi, että ohjelmaluonnos tukee uudistumiskyvykkyyden näkökulmaa. Tulisi edelleen syventää pohdintaa siitä, miten ilmasto ja korona muuttavat teollisuutta ja tuotantoa hyvinkin merkittävästi esimerkiksi pitkien kansainvälisten alihankinta ja kuljetusketjujen osalta. Hän lisäisi edelleen tavoitteellisuutta ja korosti koronavaikutusten sosiaalista ulottuvuutta. Heiniluoma painotti kansallista siltarahoitusta, jos kausi viivästyy.

Puheenjohtaja päätti keskustelun toteamalla, että kommentit toimitetaan 17.4. mennessä rakennerahastot@tem.fi osoitteeseen.

4. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto

Eliisa Hujala esitteli valmistelun tilannekatsauksen. EU:ssa on rahaston valmistelussa aikaisää. Rahaston perustamiselle sinäänsä on vahva tuki jäsenmaissa lukuunottamatta Puolaa. Komission puheenjohtaja van der Leyen on todennut, että komissio joutuu antamaan muutoksia vuonna 2018 antamiinsa lainsäädäntöehdotuksiin. Rahastoa koskeva U-kirjelmä on parhaillaan valiokuntakuulemisvaiheessa. TEM on jättänyt komissiolle hakemuksen rahaston valmisteluun liittyvästä teknisestä tuesta, joka toteutuu komission puitesopimusjärjestelmän kautta mahdollisesti saatavan konsulttituen muodossa. Toukokuussa tulee tieto siitä, saadaanko Suomeen tätä tukea. Komission lähtökohtana on aikataulullisesti joustava näkemys JTF:n valmistelun osalta. Rahaston käyttöönotto on mahdollista myös ohjelmanmuutoksen kautta. Tuettavan toiminnan osalta ainoa ero käytännössä EAKR:n ja ESR:n toimintaan on maa-alueiden ennallistaminen. Hujala arvioi, että ohjelmatyö tämän rahaston osalta voisi olla valmiina syksyllä huomioiden kuitenkin MFF ja EU-tason säädösvalmistelu, joka on ollut tarkoitus käydä syksyllä alun perinkin.

Puheenjohtaja kiitti tilannekatsauksesta.

Jukka Alasentie totesi, että turpeen merkitys ja siihen liittyvät taloudelliset vaikutukset näkyvät muillakin alueilla kuin turpeennostoalueilla. Puheenjohtaja totesi näin olevan ja ajan näyttävän, miten voidaan mahdollisesti huomioida tämä jatkossa.

Päivi Keisanen Pohjois-Pohjanmaan liitosta kysyi, onko alueellisten siirtymäsuunnitelmien valmistelusta lisätietoa tässä vaiheessa. Tullaanko ne tekemään maakuntakohtaisesti vaiko isommalla alueella?

Hujala vastasi, että laajapohjaisen turvetyöryhmän työskentelyn käynnistyessä pidetään yhteinen suunnittelupalaveri, jossa voidaan käsitellä alueellisten suunnitelmien valmistelua. Hän totesi alustavasti, että vain valituilla alueilla tehtäisiin rahastoon liittyvä suunnitelmat, mutta koska mekanismiin sisältyvät myös EIB:n välineet ja julkisen sektorin näiden osalta voidaan laatia suunnitelmia laajemmilla alueilla.

Satu Vehreävesa totesi viitaten asiakohdan keskustelun alussa nostettuun turpeen laajempiin alueellisiin vaikutuksiin, että Suomen maaraportin julkistamistilaisuudessa komission Angela Martinez Sarasola sanoi yhtenä perusteena JTF-tuen kohdistamiselle IP-alueelle olevan alueen muuta maata heikompi taloudellinen kyky toimeenpanna tarvittava muutos.

Puheenjohtaja totesi, että asia on paikallaan pitää kokouksien agendalla ja seurata valmistelua.

5. Vaikutusten arvioinnin toteutussuunnitelma

Susanna Sepponen Gaia Consulting Oy:stä esitteli toteutussuunnitelmaa. Mukana kokouksessa oli myös Mari Hjelt. Gaia tuottaa huhtikuun loppuun mennessä EAKR:n ja

ESR:n osalta luonnoksen. Alustavien johtopäätösten esittely on työryhmän kokouksessa 12.5. Vaihtoehtojen määrittämisestä on sovittu, että 0-vaihtoehto on hypoteettinen vaihtoehto siten, että 0-vaihtoehto huomio muiden kansallisten, EU:n ja kv. toimien vaikutuksen. Vaikutusten arvioinnissa edetään ohjelmavalmisteluun rytmittäen.

Puheenjohtaja kiitti aiheen läpikäynnistä.

Sanna Sihvola totesi, että koska Gaia tekee myös CAP-suunnitelman ympäristöarviointia, olisi kiinnostavaa saada kumpaan ohjelmaa tietoa mitä olisi opittavissa eri ohjelmista ja niiden arvioinnista.

Päivi Keisanen tiedusteli miten kansalaisten ja sidosryhmien kuuleminen hoidetaan.

Sepponen vastasi, että kuuleminen olisi jo toukokuussa, mikäli se on ohjelmavalmisteluun kannalta mahdollista. Jos tarvetta on lisäkuulemiselle, voidaan järjestää erikseen ohjelmaosiolle.

Tapani Veistola piti hyvänä, että arviointia tehdään ennen lopullisia päätöksiä. Hän pohditi, onko ohjelmaluonnoksesta saatavissa arvioinnin tueksi vielä riittävästi konkretiaa. Vaikka ohjelmassa on mainintoja kestävästä kehityksestä, hiilineutraaliuden ja vähähiilisuuden huomioimisesta, ei teksteissä näy vielä konkreettisia toimia, koska ei olla hanketasolla. Hän kysyi, miksi on jätetty pois vaihtoehtoja ja mietti, saadaanko on-off-näkökulmalla riittävästi tietoa.

Puheenjohtaja totesi, että on tarkoituksenmukaista tuottaa arviointia varsinaista ohjelman toteutusvaihetta tukemaan. Tässä vaiheessa voidaan tehdä näillä eväillä.

6. Koronatilanteen vaikutukset ohjelmavalmisteluun

Puheenjohtaja totesi, että asiaa käsiteltiin jo kohdassa 3. Hän totesi, että asiaan liittyen voi lähettää ehdotuksia yhteiseen keskusteluun työryhmässä. Jatkossa on pohdittava, miten toisaalta voidaan reagoida ja toisaalta, miten voidaan ennakoita. Kevään aikana on tärkeää tarkastella, miten tästä kriisistä tullaan ulos ja miettiä jälleenrakentamisen aikaa. Koronan laahus voi olla pitkä.

Satu Vehreävesa muistutti vielä jo kerätyn aineiston toimittamisesta Tiimeriin työryhmän tiedoksi tämän kokouksen aineistoihin.

7. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

8. Seuraava kokous

Todettiin seuraavan kokouksen ajankohta 12.5. Kokous järjestetään Skypekokouksena.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti kokouksesta ja muistutti, että kommentit ohjelmaversioon tulee toimittaa 17.4 mennessä. Puheenjohtaja toivotti voimia, sitkeyttä ja sisua sekä hyvää pääsiäistä.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:00